

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

Na podlagi prvega odstavka 10. člena Zakona o bančništvu (Uradni list RS, št. 25/15, 44/16-ZRPPB, 77/16 – ZCKR in 41/17; v nadaljevanju ZBan-2) ter prvega odstavka 31. člena Zakona o Banki Slovenije (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 59/11 in 55/17) izdaja Banka Slovenije

USMERITVE

v zvezi z uporabo modela pričakovanih kreditnih izgub in pravil vrednotenja določenih knjigovodskih postavk

I. UVOD

A. Namen in vsebina usmeritev

1. ZBan-2 v 10. členu določa, da Banka Slovenije izdaja usmeritve, ki vsebujejo splošna in podrobnejša pravila za enotno razlago in uporabo določenih predpisov ter prispevajo k oblikovanju dobre prakse pri poslovanju bank. Usmeritve se objavijo na spletni strani Banke Slovenije.
2. Te usmeritve so namenjene bankam kot pomoč pri vzpostavitvi dobre prakse pri uporabi mednarodnih standardov računovodskega poročanja (v nadaljevanju MSRP), s katero naj bi se zagotovila enotnejša obravnava pri računovodenju finančnih sredstev in prevzetih obveznosti po zunajbilančnih postavkah v bankah, zlasti na področju oblikovanja popravkov vrednosti in rezervacij za kreditne izgube v skladu z MSRP 9, in večja primerljivost računovodskih izkazov bank. Usmeritve predstavljajo nadzorniška pričakovanja glede obravnave:
 - (a) določenih specifičnih področij, ki v MSRP 9 niso podrobneje pojasnjena:
 - razvrščanje izpostavljenosti v skupine za namen ocenjevanja kreditnih izgub,
 - ocenjevanje kreditnih izgub za namen oblikovanja popravkov vrednosti in rezervacij,
 - obravnava izpostavljenosti ob spremembi pogojev odplačevanja;
 - (b) nepremičnin in premičnin, pridobljenih za poplačilo izpostavljenosti.
3. Kadar se te usmeritve sklicujejo na določbe drugih predpisov, se te določbe uporabljajo v njihovem vsakokrat veljavnem besedilu.

B. Opredelitve pojmov

4. V teh usmeritvah so za akte Evropske unije, Evropskega bančnega organa, Evropske centralne banke in Banke Slovenije uporabljeni naslednji skrajšani naslovi:
 - (a) MSRP 9 je Uredba Komisije (EU) 2016/2067 z dne 22. novembra 2016 o spremembi Uredbe (ES) št. 1126/2008 o sprejetju nekaterih mednarodnih računovodskih standardov v skladu z Uredbo (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta glede Mednarodnega standarda računovodskega poročanja 9 (UL L št. 323 z dne 29. novembra 2016, str. 1);
 - (b) Uredba CRR je Uredba (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja ter o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 (UL L št. 176 z dne 27. junija 2013, str. 1);

- (c) Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 680/2014 je Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 680/2014 z dne 16. aprila 2014 o določitvi izvedbenih tehničnih standardov v zvezi z nadzorniškimi poročanjem institucij v skladu z Uredbo (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 191 z dne 28. junija 2014, str. 1), zadnjič spremenjena z Izvedbeno uredbu Komisije (EU) št. 2017/1443 z dne 29. junija 2017 (UL L št. 213 z dne 17. avgusta 2017, str. 1);
 - (d) Izvedbena Uredba Komisije (EU) 2016/1799 je Izvedbena Uredba Komisije (EU) 2016/1799 z dne 7. oktobra 2016 o določitvi izvedbenih tehničnih standardov v zvezi z vzporejanjem bonitetnih ocen zunanjih bonitetnih institucij za kreditno tveganje v skladu s členom 136(1) in (3) Uredbe (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L št. 275 z dne 12. oktobra 2016, str. 3);
 - (e) Uredba CRA je Uredba (ES) št. 1060/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o bonitetnih agencijah (UL L št. 302 z dne 17. novembra 2009, str. 1);
 - (f) Smernice EBA o opredelitvi neplačila so Smernice o uporabi opredelitve neplačila iz člena 178 Uredbe (EU) št. 575/2013 z dne 18. januarja 2017, objavljene na spletni strani [https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1721448/Guidelines+on+default+definition+\(E+BA-GL-2016-07\)_SL.pdf/701978ab-47b5-41bd-80ff-82e315da4edc](https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1721448/Guidelines+on+default+definition+(E+BA-GL-2016-07)_SL.pdf/701978ab-47b5-41bd-80ff-82e315da4edc);
 - (g) Smernice EBA o modelu pričakovanih kreditnih izgub so Smernice za upravljanje kreditnega tveganja in obračunavanje pričakovanih kreditnih izgub v kreditnih institucijah z dne 20. septembra 2017, objavljene na spletni strani: https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1965596/Guidelines+on+Accounting+for+ECL+%28EBA-GL-2017-06%29_SL.pdf/a85278ee-9a65-441a-9a21-60d10bf93e25;
 - (h) Napotki ECB o NPL so Napotki bankam v zvezi s slabimi posojili z dne 20. marca 2017, objavljeni na spletni strani https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/guidance_on_npl.sl.pdf?6a577105003e05b936c2e2c4fbbb9411;
 - (i) Sklep o upravljanju kreditnega tveganja je Sklep o upravljanju kreditnega tveganja v bankah in hranilnicah (Uradni list RS, št. 68/17);
 - (j) Smernice BS za izračun stopnje neplačila in stopnje izgube so Smernice za izračun stopnje neplačila in stopnje izgube z dne 27. oktobra 2015, objavljene na spletni strani <https://www.bsi.si/financna-stabilnost/predpisi/seznam-predpisov/kreditno-tveganje/kreditno-tveganje-splosni-predpisi>;
 - (k) Uredba Sveta (EU) št. 1024/2013 je Uredba Sveta (EU) št. 1024/2013 z dne 15. oktobra 2013 o prenosu posebnih nalog, ki se nanašajo na politike bonitetnega nadzora kreditnih institucij, na Evropsko centralno banko (UL L št. 287 z dne 29. oktobra 2013, str. 63).
5. Pojmi, uporabljeni v teh usmeritvah, imajo enak pomen kot v določbah MSRP 9 in Uredbi CRR.
6. Za namen 17. in 24. do 30. odstavka teh usmeritev "bonitetna agencija" pomeni bonitetno agencijo, ki je registrirana ali certificirana v skladu z Uredbo CRA.

II. RAZVRŠČANJE IZPOSTAVLJENOSTI V SKUPINE ZA NAMEN OCENJEVANJA KREDITNIH IZGUB

A. Splošno

7. MSRP 9 v poglavjih 5.4 in 5.5 določa, da banka za namen ocenjevanja kreditnih izgub finančna sredstva, merjena po odplačni vrednosti, finančna sredstva, merjena po pošteni vrednosti prek drugega vseobsegajočega donosa, terjatve iz najema ter zunajbilančne izpostavljenosti iz prevzetih

kreditnih obveznosti in pogodb o finančnem poroštvu, za katere se uporabljajo zahteve glede oslabitve (v nadaljevanju izpostavljenosti), po stanju na dan, za katerega banka poroča, razvrsti v eno izmed naslednjih skupin:

- (a) izpostavljenosti, pri katerih še ni nastalo pomembno povečanje kreditnega tveganja in za katere se popravki vrednosti oziroma rezervacije za kreditne izgube izmerijo na podlagi pričakovanih kreditnih izgub v 12-mesečnem obdobju (v nadaljevanju skupina 1);
- (b) izpostavljenosti, pri katerih se je kreditno tveganje v obdobju od začetnega pripoznanja do datuma, za katerega banka poroča, pomembno povečalo in za katere se popravki vrednosti oziroma rezervacije za kreditne izgube izmerijo na podlagi pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja (v nadaljevanju skupina 2);
- (c) izpostavljenosti v položaju neplačila (v nadaljevanju skupina 3).

Pri razvrstitvi izpostavljenosti v skupino 1, 2 ali 3 banka ne upošteva kreditnih zavarovanj.

8. V skupino 3 se razvrstijo vse izpostavljenosti, ki jih banka v skladu s členom B5.5.37 MSRP 9 za namen notranjega upravljanja kreditnega tveganja opredeli kot neplačane izpostavljenosti, vključno z izpostavljenostmi, ki so opredeljene kot neplačane izpostavljenosti že ob začetnem pripoznanju, t. i. kupljena ali izdana finančna sredstva s poslabšano kreditno kakovostjo (angl. *purchased or originated credit-impaired financial assets*; v nadaljevanju POCI). V skladu z 89. in 90. odstavkom Smernic EBA o modelu pričakovanih kreditnih izgub banka za namen te razvrstitve sledi opredelitvi neplačila iz člena 178 Uredbe CRR.
9. Če ne gre za izpostavljenost iz prejšnjega odstavka, banka izpostavljenost ob začetnem pripoznanju razvrsti v skupino 1. Ob kasnejšem merjenju banka v skladu s členom 5.5.9 MSRP 9 oceni, ali se je kreditno tveganje izpostavljenosti v obdobju od začetnega pripoznanja do datuma, za katerega banka poroča, pomembno povečalo. Če se kreditno tveganje ni pomembno povečalo ali če gre za izpostavljenost z nizkim kreditnim tveganjem, izpostavljenost v skladu s členoma 5.5.5 in 5.5.10 MSRP 9 ostane v skupini 1. Če se je kreditno tveganje pomembno povečalo in izpostavljenost še ni opredeljena kot neplačana, banka v skladu s členom 5.5.3 MSRP 9 izpostavljenost razvrsti v skupino 2.

B. Ocenjevanje pomembnega povečanja kreditnega tveganja

10. Banka v skladu s členom 5.5.4 MSRP 9 ocenjuje pomembno povečanje kreditnega tveganja z uporabo primernih in dokazljivih informacij¹ na ravni posamezne izpostavljenosti. Pomembno povečanje kreditnega tveganja lahko banka v skladu s členom B5.5.16 MSRP 9 ocenjuje tudi na ravni skupine izpostavljenosti, vendar le v primeru, kadar primernih in dokazljivih informacij (dejavnikov ali kazalnikov) na ravni posamezne izpostavljenosti ni mogoče pridobiti brez pretiranih stroškov in prizadevanj ali jih na ravni posamezne izpostavljenosti ni mogoče oceniti.
11. Banka vzpostavi ustrezno metodologijo ocenjevanja pomembnega povečanja kreditnega tveganja, ki temelji na vnaprej jasno opredeljenih kvantitativnih in kvalitativnih merilih. Le-ti se lahko razlikujejo za posamezne skupine izpostavljenosti, tj. ustrezne portfelje, skupine portfeljev ali dele portfelja.

¹ Primerne in dokazljive informacije o preteklih dogodkih (npr. o zaostankih s plačili), trenutnih pogojih ter napovedih glede prihodnjih ekonomskih okoliščin, ki so brez pretiranih stroškov in prizadevanj na voljo na datum poročanja, ter so relevantne za specifično izpostavljenost, ki se ocenjuje (kot opredeljeno v členu B5.5.49 MSRP 9).

12. Banka lahko pri ocenjevanju pomembnega povečanja kreditnega tveganja upošteva relevanten seznam informacij iz člena B5.5.17 MSRP 9, predvsem pa naj upošteva:
- (a) informacije iz 107. in 108. odstavka Smernic EBA o modelu pričakovanih kreditnih izgub ter
 - (b) informacije, pridobljene v okviru sistema zgodnjih opozoril za odkrivanje povečanega kreditnega tveganja iz 27. člena Sklepa o upravljanju kreditnega tveganja ob upoštevanju Napotkov ECB o NPL.
13. Ne glede na določbe prejšnjega odstavka pomembno povečanje kreditnega tveganja izpostavljenosti od njenega začetnega pripoznanja nastane najkasneje, ko:
- (a) dolжник s pomembnim zneskom zamuja pri odplačevanju dolga po posamezni izpostavljenosti več kot 30 dni, razen izjem iz 14. odstavka teh usmeritev. Za namen štetja števila dni zamude na ravni posamezne izpostavljenosti se smiselno upošteva opredelitev pomembne kreditne obveznosti v zamudi iz vrednostnega podatka pod zaporedno številko 117. *Število dni pomembne zamude na nivoju celotne izpostavljenosti do dolžnika* veljavnega Navodila za izvajanje Sklepa o poročanju monetarnih finančnih institucij, ki je objavljen na spletni strani Banke Slovenije <https://www.bsi.si/porocanje/porocanje-banki-slovenije/porocila/porocanje-monetarnih-financnih-institucij>;
 - (b) se spremenijo pogoji odplačevanja zaradi nezmožnosti dolžnika odplačevati dolg pod prvotno dogovorjenimi pogoji, ne da bi pri tem prišlo do pomembnega odpusta dolga, ter je posledično izpostavljenost v skladu z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) št. 680/2014 opredeljena kot donosna restrukturirana izpostavljenost.
14. Ne glede na točko (a) prejšnjega odstavka lahko banka zamude, ki presegajo 30 dni, izjemoma obravnava kot nepomembno povečanje kreditnega tveganja, če:
- (a) zamuda pri odplačilu posameznega dolga nastane zaradi tehničnih situacij, opredeljenih v točkah (a), (b) in (c) 23. odstavka Smernic EBA o opredelitvi neplačila, pri čemer se v točki (c) navedenih smernic namesto 90 dni upošteva 30 dni zamude;
 - (b) na podlagi drugih razpoložljivih informacij dokaže, da zamuda več kot 30 dni pri odplačilu posameznega dolga ni nastala zaradi pomembnega povečanja kreditnega tveganja.
15. Banka lahko izpostavljenost prerazvrsti iz skupine 2 v skupino 1, ko so izpolnjeni vsi naslednji pogoji:
- (a) ob začetnem pripoznanju izpostavljenost ni bila opredeljena kot neplačana v skladu s členom 178 Uredbe CRR oziroma kot POCI (kot izhaja iz členov 5.5.13 in 5.5.14 MSRP 9);
 - (b) prenehali so vsi razlogi, ki nakazujejo na pomembno povečanje kreditnega tveganja v obdobju od začetnega pripoznanja izpostavljenosti do datuma, za katerega banka poroča, navedeni v 12. in 13. odstavku teh usmeritev;
 - (c) ko preteče poskusno obdobje:
 - v primeru donosnih restrukturiranih izpostavljenosti – 2 leti od datuma zadnjega restrukturiranja oziroma od datuma prehoda iz nedonosnih med donosne restrukturirane izpostavljenosti ob hkratnem izpolnjevanju drugih pogojev iz 256. in 257. odstavka Dela 2 Priloge V Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 680/2014 za izhod iz skupine restrukturiranih izpostavljenosti, oziroma prej kot v 2 letih, če banka na podlagi empiričnih podatkov oziroma na podlagi utemeljenih razlogov² dokaže, da pri takšnih izpostavljenostih v kratkoročnem obdobju ni pričakovati pomembnega povečanja kreditnega tveganja dolžnika,
 - v primeru donosnih nerestrukturiranih izpostavljenosti – 3 meseci od datuma, ko so prenehali vsi razlogi, ki nakazujejo na pomembno povečanje kreditnega tveganja, oziroma

² Na primer pomembno zmanjšanje kreditnega tveganja dolžnika zaradi dokapitalizacije oziroma vpliva prevzemne družbe z bistveno boljšo boniteto, kar se odraža v rednem odplačevanju dolga (brez zamud) in izboljšanju bonitetne ocene dolžnika.

od datuma izhoda iz položaja neplačila, če je bila izpostavljenost pred tem opredeljena kot neplačana, oziroma prej kot v 3 mesecih, če banka na podlagi empiričnih podatkov dokaže, da pri takšnih izpostavljenostih v kratkoročnem obdobju ni pričakovati pomembnega povečanja kreditnega tveganja dolžnika.

C. Izpostavljenosti z nizkim kreditnim tveganjem

16. Banka lahko v skladu z določbami iz člena 5.5.10 in členov B5.5.22 do B5.5.24 MSRP 9 predpostavi, da se kreditno tveganje izpostavljenosti od začetnega pripoznanja ni pomembno povečalo, če ima izpostavljenost na datum, za katerega banka poroča, nizko kreditno tveganje.
17. Kot izpostavljenosti z nizkim kreditnim tveganjem, ki se razvrstijo v skupino 1, se štejejo naložbe v dolžniške finančne instrumente z bonitetno oceno bonitetne agencije znotraj naložbenih razredov tveganja (angl. *investment grade*) (npr. z bonitetno oceno najmanj BBB- po S&P ali Fitch oziroma najmanj Baa3 po Moody's). Za ta namen banka v primeru, da razpolaga z bonitetnimi ocenami več bonitetnih agencij, smiselno upošteva pravila glede uporabe bonitetnih ocen iz člena 138 Uredbe CRR.

D. Izjeme pri prvi razvrstitvi izpostavljenosti v skupino 1 ali 2 ob prehodu na MSRP 9

18. V skladu s členom 7.2.18 MSRP 9 banka na datum začetka uporabe MSRP 9 na podlagi primernih in dokazljivih informacij, ki se lahko pridobijo brez pretiranih stroškov ali prizadevanj, določi kreditno tveganje izpostavljenosti na datum njenega začetnega pripoznanja in ga primerja z njenim kreditnim tveganjem na datum začetka uporabe MSRP 9.
19. Če banka ob prehodu na MSRP 9 ne razpolaga s podatki o kreditnem tveganju izpostavljenosti oziroma z bonitetno oceno dolžnika ob odobritvi oziroma ob začetnem pripoznanju izpostavljenosti, lahko banka ob prvi razvrstitvi izpostavljenosti v skupine za namen ocenjevanja kreditnih izgub poleg izpostavljenosti z nizkim kreditnim tveganjem iz podpoglavja C v skupino 1 razvrsti tudi izpostavljenosti do dolžnikov, ki imajo po stanju na dan 30. 11. oziroma 31. 12. 2017 v Centralnem kreditnem registru Banke Slovenije povprečno bonitetno oceno A in ne ustrezajo kriterijem za razvrstitev v skupino 2 iz 12. in 13. odstavka teh usmeritev, pri čemer ne gre za POCI iz točke (a) 15. odstavka teh usmeritev. Vse ostale izpostavljenosti, ki ob prvi razvrstitvi v skupine niso opredeljene kot neplačane v skladu s členom 178 Uredbe CRR, banka razvrsti v skupino 2.

III. OCENJEVANJE KREDITNIH IZGUB ZA NAMEN OBLIKOVANJA POPRAVKOV VREDNOSTI IN REZERVACIJ

A. Ocenjevanje kreditnih izgub za neplačane izpostavljenosti

20. Banka pri oblikovanju posamičnih in skupinskih popravkov vrednosti ter rezervacij za kreditne izgube za izpostavljenosti iz skupine 3 smiselno upošteva določbe iz poglavja 6 Napotkov ECB o NPL.

B. Parametri tveganja ter časovna vrsta podatkov

21. Banka za skupine 1, 2 in 3 oblikuje lastno metodologijo ocenjevanja pričakovanih kreditnih izgub, ki temelji na parametrih tveganja: verjetnost neplačila (PD), izguba ob neplačilu (LGD) in konverzijski faktor (CF), pri čemer v največji možni meri upošteva minimalne zahteve pristopa IRB iz poglavja 3 naslova II dela 3 Uredbe CRR. Banka lahko kot oceno PD uporablja stopnjo neplačila, kot oceno LGD stopnjo izgube in kot oceno CF dejanski konverzijski faktor ali regulativno določen faktor CF iz člena 111(1) Uredbe CRR, ki ustreza zunajbilančni postavki glede na razvrstitev v kategorijo tveganja v skladu s Prilogo 1 Uredbe CRR. Banka lahko kot osnovo za oceno pričakovanih kreditnih izgub upošteva parametre iz Smernic BS za izračun stopnje neplačila in stopnje izgube.
22. Ocene parametrov tveganja iz prejšnjega odstavka, ki jih banka upošteva pri ocenjevanju pričakovanih kreditnih izgub, v skladu s točko (c) člena 5.5.17 MSRP 9 temeljijo na preteklih dogodkih, trenutnih pogojih ter napovedih glede prihodnjih ekonomskih okoliščin. Podatki o preteklih dogodkih se nanašajo najmanj na petletno časovno obdobje, pri čemer banka te podatke ustrezno prilagodi za trenutne pogoje in prihodnje ekonomske okoliščine. V kolikor banka ob prehodu na MSRP 9 in kasneje ne razpolaga z zadostno časovno vrsto lastnih podatkov za izračun parametrov tveganja, se obdobje zbiranja podatkov vsako leto podaljša za eno leto, dokler ne razpolaga s podatki za obdobje najmanj petih let. Banka, ki nima ustrezne časovne vrste lastnih podatkov, lahko uporablja tudi zunanje podatke ali kombinacijo lastnih in zunanjih podatkov. Če banka uporablja zunanje podatke, jih uporablja dosledno ter zagotovi, da so podatki reprezentativni za vrsto izpostavljenosti, za katero se uporabljajo.
23. Banka vzpostavi ustrezne procese, s katerimi zagotovi najmanj letno ovrednotenje modelov ocenjevanja pričakovanih kreditnih izgub ter izvajanje testiranj za nazaj.

C. Parametri tveganja za nekatere vrste izpostavljenosti z majhnim številom neplačil

24. Banka lahko za kategorije izpostavljenosti do enot centralne ravni držav in centralnih bank (v nadaljevanju država), do institucij, do enot regionalne ali lokalne ravni držav in do subjektov javnega sektorja, kot so opredeljene v Uredbi CRR za namen izračuna kapitalske zahteve za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu, upošteva usmeritve iz podpoglavij C.1 in C.2 teh usmeritev.

C.1 Ocena parametra tveganja PD

25. Banka pri določitvi ocene PD na podlagi stopnje neplačila izhaja najmanj iz petletne časovne vrste podatkov o stopnjah neplačila za posamezne bonitetne ocene, objavljenih s strani bonitetnih agencij, ter zagotovi, da stopnja neplačila za posamezno bonitetno oceno nikoli ni nižja od stopnje neplačila, ki velja za eno stopnjo višjo (boljšo) bonitetno oceno.
26. Banka enkrat letno pridobi najnovejše podatke o stopnjah neplačila po bonitetnih ocenah bonitetnih agencij za zadnje razpoložljivo časovno obdobje ter obstoječe stopnje neplačila posodobi.
27. Banka lahko za namen 25. odstavka teh usmeritev določi oceno PD za izpostavljenosti, razvrščene v kategorije izpostavljenosti iz 24. odstavka teh usmeritev, na podlagi:
 - (a) najvišje izmed stopenj neplačil za posamezne bonitetne ocene vsaj treh bonitetnih agencij (v nadaljevanju zadevne bonitetne agencije), ali

- (b) povprečne stopnje neplačila, izračunane na podlagi združevanja bonitetnih ocen zadevnih bonitetnih agencij, ali
- (c) stopnje neplačila za posamezne bonitetne ocene bonitetne agencije, ki jo je banka za namen izračuna kapitalskih zahtev imenovala za kategorijo izpostavljenosti, v katero se razvršča zadevna izpostavljenost³ (v nadaljevanju imenovana bonitetna agencija).

Banka lahko za zadevne kategorije izpostavljenosti uporabi tudi druge metodologije določanja ocene PD, ki ustrezno odraža kreditno tveganje teh izpostavljenosti.

28. Pri upoštevanju možnosti (a) iz 27. odstavka teh usmeritev banka upošteva naslednje:

- (a) za izpostavljenosti do držav:
 - za katere so na razpolago bonitetne ocene zadevnih bonitetnih agencij, banka upošteva najvišjo stopnjo neplačila, ki ustreza tem bonitetnim ocenam,
 - za katere ni na razpolago nobene bonitetne ocene zadevnih bonitetnih agencij, banka upošteva najvišjo stopnjo neplačila, ki ustreza najnižjemu bonitetnemu razredu znotraj naložbenih razredov tveganja zadevnih bonitetnih agencij;
- (b) za izpostavljenosti do institucij:
 - za katere so na razpolago bonitetne ocene zadevnih bonitetnih agencij, banka upošteva najvišjo stopnjo neplačila, ki ustreza tem bonitetnim ocenam,
 - za katere ni na razpolago nobene bonitetne ocene zadevnih bonitetnih agencij:
 - i. banka ugotovi bonitetno oceno države, v kateri ima institucija sedež, dodeljene s strani zadevnih bonitetnih agencij (če ima določena izpostavljenost različne bonitetne ocene zadevnih bonitetnih agencij, banka upošteva najslabšo izmed teh bonitetnih ocen) in tej bonitetni oceni v skladu s Prilogo III Izvedbene Uredbe Komisije (EU) 2016/1799 dodeli stopnjo kreditne kakovosti,
 - ii. stopnjo kreditne kakovosti iz prejšnje podalineje zniža za eno stopnjo in na podlagi Priloge III Izvedbene Uredbe Komisije (EU) 2016/1799 ugotovi, katere bonitetne ocene zadevnih bonitetnih agencij ustrezajo tej stopnji kreditne kakovosti,
 - iii. na podlagi stopenj neplačila, ki ustrezajo bonitetnim ocenam iz prejšnje podalineje, upošteva najvišjo stopnjo neplačila;
- (c) za izpostavljenosti do enot regionalne ali lokalne ravni držav banka upošteva pravila iz točke (b) tega odstavka. Za izpostavljenosti do enot regionalne ali lokalne ravni držav z nizkim tveganjem, kot so opredeljene v členu 115(2) Uredbe CRR, banka upošteva pravila iz točke (a) tega odstavka;
- (d) za izpostavljenosti do subjektov javnega sektorja banka upošteva pravila iz točke (b) tega odstavka. Za izpostavljenosti do subjektov javnega sektorja z nizkim tveganjem, kot so opredeljeni v členu 116(4) Uredbe CRR, banka upošteva pravila iz točke (a) tega odstavka.

29. Pri upoštevanju možnosti (b) iz 27. odstavka teh usmeritev banka posamezne bonitetne ocene zadevnih bonitetnih agencij smiselno združi v na novo opredeljene bonitetne razrede, za katere izračuna povprečno stopnjo neplačila na podlagi stopenj neplačil, ki ustrezajo bonitetnim ocenam v posameznem bonitetnem razredu. V nadaljevanju banka upošteva naslednje usmeritve za namen določitve ocene PD:

³ Če je banka imenovala dve ali več bonitetnih agencij za posamezno kategorijo izpostavljenosti, smiselno upošteva pravila glede uporabe bonitetnih ocen iz člena 138 Uredbe CRR.

- (a) za izpostavljenosti do držav:
- za katere je na razpolago bonitetna ocena imenovane bonitetne agencije, banka upošteva povprečno stopnjo neplačila, ki ustreza tej bonitetni oceni,
 - za katere ni na razpolago bonitetne ocene imenovane bonitetne agencije, banka upošteva povprečno stopnjo neplačila, ki ustreza bonitetnemu razredu, v katerega je na podlagi združevanja iz prvega stavka 29. odstavka teh usmeritev vključena najnižja bonitetna ocena imenovane bonitetne agencije znotraj naložbenih razredov tveganja;
- (b) za izpostavljenosti do institucij:
- za katere je na razpolago bonitetna ocena imenovane bonitetne agencije, banka upošteva povprečno stopnjo neplačila, ki ustreza tej bonitetni oceni,
 - za katere ni na razpolago bonitetne ocene imenovane bonitetne agencije, banka upošteva stopnjo neplačila, ki jo določi po naslednjem pravilu:
 - i. banka ugotovi bonitetno oceno države, v kateri ima institucija sedež, dodeljene s strani imenovane bonitetne agencije za države, ter pripadajoč bonitetni razred, v katerega se ta bonitetna ocena razvrsti na podlagi združevanja iz prvega stavka 29. odstavka teh usmeritev,
 - ii. upošteva povprečno stopnjo neplačila, ki ustreza bonitetnemu razredu, ki je za eno stopnjo nižji od bonitetnega razreda iz prejšnje podalineje;
- (c) za izpostavljenosti do enot regionalne ali lokalne ravni držav banka upošteva pravila iz točke (b) tega odstavka. Za izpostavljenosti do enot regionalne ali lokalne ravni držav z nizkim tveganjem, kot so opredeljene v členu 115(2) Uredbe CRR, banka upošteva pravila iz točke (a) tega odstavka;
- (d) za izpostavljenosti do subjektov javnega sektorja banka upošteva pravila iz točke (b) tega odstavka. Za izpostavljenosti do subjektov javnega sektorja z nizkim tveganjem, kot so opredeljeni v členu 116(4) Uredbe CRR, banka upošteva pravila iz točke (a) tega odstavka.

30. Pri upoštevanju možnosti (c) iz 27. odstavka teh usmeritev banka upošteva naslednje:

- (a) za izpostavljenosti do držav:
- za katere je na razpolago bonitetna ocena imenovane bonitetne agencije, banka upošteva stopnjo neplačila, ki ustreza tej bonitetni oceni,
 - za katere ni na razpolago bonitetne ocene imenovane bonitetne agencije, banka upošteva stopnjo neplačila, ki ustreza najnižji bonitetni oceni imenovane bonitetne agencije znotraj naložbenih razredov tveganja;
- (b) za izpostavljenosti do institucij:
- za katere je na razpolago bonitetna ocena imenovane bonitetne agencije, banka upošteva stopnjo neplačila, ki ustreza tej bonitetni oceni,
 - za katere ni na razpolago bonitetne ocene imenovane bonitetne agencije, banka upošteva stopnjo neplačila, ki jo določi po naslednjem pravilu:
 - i. banka ugotovi bonitetno oceno države, v kateri ima institucija sedež, dodeljene s strani imenovane bonitetne agencije za države in tej bonitetni oceni v skladu s Prilogo III Izvedbene Uredbe Komisije (EU) 2016/1799 dodeli stopnjo kreditne kakovosti,
 - ii. stopnjo kreditne kakovosti iz prejšnje podalineje zniža za eno stopnjo in na podlagi Priloge III Izvedbene Uredbe Komisije (EU) 2016/1799 ugotovi, katere bonitetne ocene zadevne bonitetne agencije ustrezajo tej stopnji kreditne kakovosti,

- iii. na podlagi stopenj neplačila, ki ustrezajo bonitetnim ocenam iz prejšnje podalinee, izračuna povprečno stopnjo neplačila⁴;
- (c) za izpostavljenosti do enot regionalne ali lokalne ravni držav banka upošteva pravila iz točke (b) tega odstavka. Za izpostavljenosti do enot regionalne ali lokalne ravni držav z nizkim tveganjem, kot so opredeljene v členu 115(2) Uredbe CRR, banka upošteva pravila iz točke (a) tega odstavka;
- (d) za izpostavljenosti do subjektov javnega sektorja banka upošteva pravila iz točke (b) tega odstavka. Za izpostavljenosti do subjektov javnega sektorja z nizkim tveganjem, kot so opredeljeni v členu 116(4) Uredbe CRR, banka upošteva pravila iz točke (a) tega odstavka.

C.2 Ocena parametra tveganja LGD

31. Banka za kategorije izpostavljenosti, navedene v 24. odstavku teh usmeritev, uporablja LGD, kot je opredeljen v členu 161(1) Uredbe CRR, in sicer v višini 45 %, če gre za nadrejene izpostavljenosti, in 75 %, če gre za podrejene izpostavljenosti.

D. Izključevanje obrestnih prihodkov z uporabo metode efektivnih obresti

32. V skladu s členoma 5.4.1 in 5.4.2 MSRP 9 se prihodki od obresti izračunajo z metodo efektivnih obresti. Po tej metodi se obresti za bilančne izpostavljenosti izračunajo z uporabo efektivne obrestne mere na bruto knjigovodsko vrednost izpostavljenosti. Izjema so obrestni prihodki od bilančnih izpostavljenosti, ki so bile po začetnem pripoznanju opredeljene kot neplačane, pri katerih se obresti izračunajo z uporabo efektivne obrestne mere na njihovo odplačno vrednost. Prav tako so izjema obrestni prihodki od bilančnih izpostavljenosti, ki so bile kot neplačane opredeljene že ob začetnem pripoznanju (POCI), pri katerih se obresti izračunajo z uporabo kreditnemu tveganju prilagojene efektivne obrestne mere na njihovo odplačno vrednost.
33. Za namen izvajanja določbe glede izračuna in pripoznanja obrestnih prihodkov na odplačno vrednost bilančne izpostavljenosti banka vzpostavi analitično evidenco v poslovnih knjigah, ki vključuje tako pogodbeno vrednost glavnice in obresti kot tudi vrednosti za namen poročanja in razkritij v skladu z MSRP. Banka si lahko pri izračunavanju in pripoznanju obrestnih prihodkov na odplačno vrednost bilančne izpostavljenosti pomaga s t. i. sistemom izključevanja prihodkov, s pomočjo katerega del obračunanih obresti, ki se nanaša na oslabljeni del bilančne izpostavljenosti, iz prihodkov izključuje ter ga med prihodki pripozna šele ob morebitnem plačilu. To pomeni, da banka ta del obračunanih obresti namesto med obrestnimi prihodki do plačila pripozna na posebnem analitičnem kontu popravkov vrednosti obresti, ki ga za namen zunanjega poročanja obravnava kot sestavni del bruto knjigovodske vrednosti bilančnih izpostavljenosti (in ne kot sestavni del popravkov vrednosti za kreditne izgube). V primeru, da banka za dosledno izvajanje pripoznanja obrestnih prihodkov na odplačno vrednost nima ustrezne IT podpore, lahko pri sistemu izključevanja prihodkov ravna konzervativno, kar pomeni, da vse obrestne prihodke do plačila v celoti izključuje.

⁴ Relevantno samo v primerih, kadar je v okviru posamezne stopnje kreditne kakovosti vključenih več bonitetnih ocen imenovane bonitetne agencije, sicer banka upošteva stopnjo neplačila za posamezno bonitetno oceno.

IV. OBRAVNAVA IZPOSTAVLJENOSTI OB SPREMEMBI POGOJEV ODPLAČEVANJA

34. V skladu s Pojasnili k uporabi MSRP 9 v členu BC5.235 banka pri obravnavi spremembe pogojev odplačevanja izpostavljenosti na podlagi členov 5.4.3, 5.5.12, B3.1.1 in B3.1.2 MSRP 9 ne ločuje med izpostavljenostmi slabše in boljše kreditne kakovosti oziroma med spremembami pogojev odplačevanja v korist dolžnika, nastalih zaradi nezmožnosti odplačevanja dolžnika (ob t. i. restrukturiranju dolga), in spremembami, nastalih zaradi drugih (komercialnih) razlogov.
35. Banka v skladu s Pojasnili k uporabi MSRP 9 v členu BC5.227 presoja spremembo pogojev odplačevanja z vidika pomembnosti vpliva na pogodbeno dogovorjene denarne tokove. Spremembe pogojev odplačevanja, ki privedejo do pomembnih sprememb denarnih tokov, banka obravnava po pravilih odprave pripoznanja bilančne izpostavljenosti iz izkaza finančnega položaja (upoštevaje pogoje odplačevanja pred spremembo) iz člena 3.2.3 MSRP 9 in pravilih pripoznanja izpostavljenosti (upoštevaje pogoje odplačevanja po spremembi) iz členov 5.1.1 in 5.1.1A MSRP 9. Spremembe pogojev odplačevanja, ki ne privedejo do pomembnih sprememb denarnih tokov, banka v skladu s členom 5.4.3 MSRP 9 obravnava kot prilagoditev bruto knjigovodske vrednosti (s protipostavko v poslovnem izidu) na podlagi izračunane sedanje vrednosti na novo dogovorjenih ali spremenjenih diskontiranih pogodbenih denarnih tokov.
36. Prag za razmejitev med pomembnimi in nepomembni spremembami denarnih tokov ob spremembi pogojev odplačevanja bilančnih izpostavljenosti z MSRP 9 ni opredeljen tako, kot je opredeljen za namen obravnave spremembe pogojev odplačevanja finančnih obveznosti v členih 3.3.2 in B3.3.6 MSRP 9. Zato banka za namen obravnave pomembne spremembe pogojev odplačevanja bilančnih izpostavljenosti ta prag opredeli v svoji notranji politiki in ga konsistentno uporablja.
37. Ne glede na 36. odstavek lahko banka novo pogodbo o kreditu ali drugem dolžniškem instrumentu oziroma aneks k pogodbi, s katero/katerim pogodbeni stranki dogovorita spremembo pogojev odplačevanja, obravnava po pravilih odprave pripoznanja iz člena 3.2.3 MSRP 9 tudi, kadar spremembe v denarnih tokovih glede na prejšnjo pogodbo niso pomembne, če sta izpolnjena naslednja pogoja:
- (a) sprememba pogojev odplačevanja (npr. sprememba zapadlosti, valute in/ali obrestne mere) ni nastala kot posledica nezmožnosti dolžnika odplačevati dolg pod prvotno dogovorjenimi pogoji (in posledično nova bilančna izpostavljenost ob začetnem pripoznanju v skladu z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) št. 680/2014 ni bila opredeljena kot restrukturirana izpostavljenost), ampak zaradi komercialnih oziroma tržnih razlogov;
 - (b) prvotna izpostavljenost je bila že pred spremembo pogojev odplačevanja v skladu z MSRP 9 za namen oblikovanja popravkov vrednosti oziroma rezervacij za kreditne izgube razvrščena v skupino 1.
38. Banka v vsakem primeru spremembo pogojev odplačevanja obravnava po pravilih odprave pripoznanja izpostavljenosti iz izkaza finančnega položaja, kadar:
- (a) je posledica te spremembe v skladu z MSRP 9 preračunovanih bilančne izpostavljenosti in prehod na merjenje po pošteni vrednosti (npr. v pogodbo je vstavljen izvedeni finančni instrument, ki pomembno vpliva na denarne tokove osnovne pogodbe);
 - (b) z novo pogodbo, na podlagi katere se odplača dolg prvotnega dolžnika, ali aneksom k pogodbi v kreditno razmerje namesto prvotnega dolžnika vstopi nov dolžnik. To pravilo ne velja, če novi dolžnik sodi v skupino povezanih oseb, v katero je vključen prvotni dolžnik, in je zaradi tega dejstva na podlagi Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 680/2014 nova bilančna

izpostavljenost na podlagi nove kreditne pogodbe (ali aneksa) opredeljena kot restrukturirana izpostavljenost (v tem primeru banka ravna v skladu s 35. in 36. odstavkom teh usmeritev).

V. OBRAVNAVA NEPREMIČNIN IN PREMIČNIN, PRIDOBLENIH ZA POPILAČILO IZPOSTAVLJENOSTI

39. Banka nepremičnine ali premičnine ob pridobitvi za poplačilo bilančnih izpostavljenosti izmeri po pošteni vrednosti na podlagi njihove cenitve in jih v skladu z MSRP obravnava v odvisnosti od namena. Banka v skladu z Napotki ECB o NPL zasleduje aktivno politiko prodaje nepremičnin in premičnin, pridobljenih za poplačilo izpostavljenosti.
40. Banka nepremičnine in premičnine, pridobljene za poplačilo bilančnih izpostavljenosti ter razvrščene med nekratkoročna sredstva v posesti za prodajo, ob pridobitvi in kasneje v skladu z MSRP 5 vrednoti po nižji izmed vrednosti:
- (a) pošteni vrednosti, zmanjšani za ocenjene stroške prodaje, ali
 - (b) vrednosti ob začetnem pripoznanju.
41. Ne glede na 40. odstavek banka vrednoti nepremičnine in premičnine, ki so bile pridobljene za poplačilo bilančnih izpostavljenosti na podlagi unovčitve zavarovanja in ob začetnem pripoznanju razvrščene med nekratkoročna sredstva v posesti za prodajo, po nižji izmed vrednosti:
- (a) pošteni vrednosti, zmanjšani za ocenjene stroške prodaje ali
 - (b) vrednosti ob začetnem pripoznanju ali
 - (c) vrednosti nepremičnine oziroma premičnine, ki je bila nazadnje upoštevana pri oceni denarnih tokov oziroma kreditnih izgub za izpostavljenosti, ki so bile poplačane s to nepremičnino oziroma premičnino.
42. Banka za namen iz 40. in 41. odstavka na podlagi ustrezne računovodske usmeritve za posamezne vrste oziroma skupine nepremičnin ali premičnin oceni stroške prodaje. Pri oceni teh stroškov banka izhaja iz dejanskih stroškov, nastalih ob že izvedenih prodajah podobnih nepremičnin oziroma premičnin v preteklosti. V kolikor banka s temi podatki ne razpolaga, pošteno vrednost nepremičnine oziroma premičnine zniža za pavšalni odbitek, ki ga izračuna za posamezne skupine nepremičnin oziroma premičnin glede na trenutne razmere na trgu.
43. Banka določbe iz tega poglavja Usmeritev smiselno uporablja tudi za nepremičnine in premičnine, pridobljene za poplačilo bilančnih izpostavljenosti, ki jih izkazuje med zalogami. Nezmožnost prodaje teh nepremičnin in premičnin se odrazi v oceni njihove poštene vrednosti.

VI. UPORABA USMERITEV

44. Usmeritve ne posegajo v področje pojasnjevanja MSRP 9, za katero je pristojen Mednarodni odbor za pojasnjevanje mednarodnih računovodskih standardov (v nadaljevanju OPMSRP). Prav tako usmeritve ne posegajo v področje pojasnjevanja Smernic EBA o modelu pričakovanih kreditnih izgub in Napotkov ECB o NPL.

45. Banka Slovenije bo usmeritve uporabljala pri izvajanju nadzora, ki ga opravlja nad bankami v skladu z ZBan-2 in Uredbo Sveta (EU) št. 1024/2013. Usmeritve se uporabljajo do preklica ali spremembe, ki se objavi na spletni strani Banke Slovenije.
46. Izdaja usmeritev ne odvezuje Banke Slovenije, da pri izvajanju svojih pristojnosti uporablja vsakokrat veljavno besedilo MSRP in pojasnil OPMSRP, izdanih na njihovi podlagi, ki določajo računovodski okvir za banke. Če bo Banka Slovenije v posameznem primeru pri izvajanju svojih pristojnosti na podlagi ZBan-2 in Uredbe Sveta (EU) št. 1024/2013, uporabila razlago predpisa, ki spreminja ali dopolnjuje razlago, kot izhaja iz teh usmeritev, se nemudoma ustrezno spremeni ali dopolni te usmeritve.
47. Usmeritve začnejo veljati z dnem objave na spletni strani Banke Slovenije, uporabljati pa se začnejo s 1. 1. 2018.
48. Ne glede na določbe iz 41. odstavka teh usmeritev banka za nepremičnine in premičnine, ki so bile pridobljene za poplačilo bilančnih izpostavljenosti na podlagi unovčitve zavarovanja pred začetkom uporabe teh usmeritev, vrednotijo na način iz 40. odstavka teh usmeritev.

Ljubljana, dne 5. decembra 2017

Boštjan Jazbec l.r.
predsednik
Sveta Banke Slovenije